

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irta: **STRIGONIUS.**

(Folytatás.)

ad. 3) *Szárazföldi utak:* a vasutak és közutak, melyek a közlekedés megkönnyítésére szolgálnak.

Vasút többféle van, ilyenek:

a) *szabványos vasút,* amelynél a sínek közti (nyomtáv) távolság 1.435 m.;

b) *keskenyvágányú vasút,* melynél a nyomtávolság 0.6—1.0 m.;

c) *fogaskerekű vasút,* melynél a mozdony a lejtős pályán fogak segítségével kapaszkodik felfelé;

d) *a sodronypályák,* melyeknél állványokon mozgó sodronyköteleken kis személy- és anyagszállító kocsik közlekednek; ilyenek vannak a fátélepeken, gyárakban és bányákban.

A csendőr tudja, hogy mindezen utakon hol fekszenek a vasúti állomások (örházak), birnak-e és különösen mikor a személy- és áruforgalom szempontjából fontossággal, a vasutak mely községek felé vezetnek, az egyes vonatok az örsállomásra mikor (óra, perc) és hová indulnak, az örsállomásra mikor és honnan érkeznek.

Egyéb utak:

e) *műút:* műszakilag épített és legalább 4 m. pályaszélességgel bíró, minden időben megbízható út;

f) *országút:* szintén műszakilag épített, legalább 3 m. pályaszélességgel bíró, de nem minden időben megbízható út;

g) *karban tartott kociút:* aprított kővel vagy kavicscsal rendszeresen gondozott, legalább 1.6 m. pályaszélességgel bíró út;

h) *karban nem tartott kociút:* helységek közötti vagy ezekhez vezető 1.6 m.-en felüli szélességgel bíró nem gondozott közlekedési vonal;

i) *szekérút:* (taliga-, dülő-, erdei út) könnyű országos járművekkel (szekerekkel) járható út, szélessége 1—1.6 m.;

j) *ösvér* (málhásló, lovagló)út: oly hegyi út, melyeken megrakott málhás állatok és lovasok még járhatnak;

k) *gyalogút:* (turistaút, cserkészút, ösvény) a legkeskenyebb, csak emberek által használható út;

l) *ál- és csempészút:* csak a bujkáló, tiltott árukat az országból ki- vagy beszállító egyének által

a határszélien használt, leginkább fedett terepen vezetett út.

Minden csendőr tájékozva legyen, hogy az utak mentén fekszenek-e és mely épületek (út-kaparóház, csárda, stb.), azok különösebb ellenőrzést igényelnek-e és mely okból, vannak-e az utakon hidak, alagutak, átérsek stb., s különösen a fontosabb utak mely irányokba vezetnek, milyen karban vannak, minden időben járhatók-e.

Vízi utak: a hajózható és tutajozható folyók és tavak. Ilyenek: a Duna-folyó, mely hazánkban végig hajózható, a Tisza, mely Tokajig, a Maros, mely Aradig, a Béga-csatorna, mely Temesvárig, a Ferenc-csatorna, mely egész hosszában gőzhajóval járható. Ide tartozik a Balaton tava is, mely szintén gőzhajózható. Tutajozható pl. a Kőrös-folyó.

Hidak: a folyókon, folyamokon és patakokon átvezető vas-, kő-, fa- és hajóhidak.

Átérsek: feltöltött közlekedési vonalak útteste alatt levő kis nyílások, melyek a víznek egyik oldalról a másikra való levezetésére szolgálnak.

Vízi átjárók, bürük: patakokon, mélységekben átvetett oly szélességű pallók vagy vastagabb, széles, lapos gerendák, melyek egyes emberek, lovasok vagy málhásállatok által járhatók;

gázló: patakokon, esetleg folyókon átvezető szilárd, egyenletes mederfenék. A víznek azonban legfeljebb 1.2 méter sebességűnek, lovasok (kocsik) számára legfőljebb 1.3 méter, a gyalogosok számára legfeljebb 1 méter mélységűnek szabad lennie.

Kompok: vannak gőz-, futócsiga-, vontató- és evezős kompok. A gőzkomp a vasúti vonatok, a többi komp a kocsik, állatok s emberek átszállítására szolgál.

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az ad. 3) pont alatt tárgyaltak alapos ismerése, az azokon való teljes és hibátlan tájékozottság, mily fontos körülmény a szolgálat gyors, zavartalan ellátására és a szükséges felvilágosítások megadására.

ad. 4. *Az erdő* lehet a fák mineműsége szerint tűlevelű (erdei vörös-, jegenye és lucfenyő) és lombos (cser-, gyertyán-, kőris-, szil-, jávor-, juhar-, bükk-, tölgy- és akác- stb.) erdő.

A csendőrnek tudnia kell, hogy az erdő egy vagy több részből áll-e, esetleg mely szomszédos örsök területére terjed ki,

ki az erdő tulajdonosa, fanemek szerint milyen erdők és erdőrészek vannak az örskörletben,

kb. hány holdnyi azok területe, az egyes erdőrészek milyen elnevezéssel birnak, az erdő öreg vagy fiatal fákból áll-e, alja tiszta,

bozótos vagy eserjés-e, irtás és tarvágás miképpen van szabályozva, melyik a véderdő, szabad-e és hol az erdőben legeltetni, miféle nagyobb és kisebb vadak tenyésznek az erdőben,

ki gyakorolja abban a vadászatot, erdeszek és erdőőrök közül ki és hol lakik az erdőben,

a hivatalos erdőszemélyzetet kívül még ki, hol és miért lakik az erdőben, pl. famunkások, szén- és mészegetők, pásztorok stb.,

az erdőszéleken vagy erdőben hol vannak esztinák, kunyhók, kalyibák, koresmák, lebujsok, csapszékék, kik az utóbbiaknak bérlői vagy tulajdonosai,

vannak-e az erdőben bányák (kő-), gyárak, telepek (fűrész), szén- és mészegetők és facsusztatók,

hol vannak az erdőben irtások (tisztások), átvágások (vadesapások), gyalog- és kocsutak, szakadékok,

vannak-e az erdőben és mely részében esermelyek, patakok és tavak, milyen mélyek azok, az erdőben való közlekedést hol és mily mérvben gátolják, átgázolhatók-e azok és hol, esetleg hol és minő közlekedési eszközök (bűrük, hidak) vannak rajtuk,

melyek az erdő gyanús és rejtlihelyes részei, alkalmasak-e azok gyanús egyének tartózkodására, hol vannak (megnevezve erdőrészt és egy közelebbi tereptárgy szerint) az erdőben megfelelő lesállításra alkalmas helyek?

Mind ezek ismerése és tudása arról tesz tanúságot, hogy a csendőr — előtte az erdő nyitott könyvként szerepelvén — még az erdők rejtelmes világával szemben sem jön zavarba.

Egyebekben az erdőt illetőleg írt tudni és ismerni valókból már önként adódik, hogy azok ismerése miért kell és fontos a szolgálat teljesítése szempontjából, de egyes ismervételek jelentőségét és szükségességét a megelőző pontokban már részben kifejtettem és még ki fogom fejteni.

A szőlő kapaszkodó eserje, mely vadon 10 méternél is magasabbra felkuszik. Egyike a leghasznosabb növényeknek. Hazánkból külföldre sok esemeszöllőt visznek ki, bortermelésünk pedig a filokszerai előtti időkben világhíres volt.

A talaj minősége és az éghajlat szerint különböző helyeken más és más fajokat (rizling, kadarka, kövidinke, Izabella, mézédés, stb.) ültetnek. A honi szőlőművelésnél a tőkék 1—2 méter távolságra, párhuzamosan haladó sorokban vannak ültetve és rendszerint karóhoz vannak kötve.

Egy, a viszonyokkal teljesen ismerős csendőrnek tisztában kell lennie azzal, hogy örskörletében hol, milyen fajú (esemege vagy bor) kb. hány holdon, szőlőt termelnek, körülbelül mennyi terem összesen esemeszöllőben, különösen borban, kb. mennyi a kivétel borban, hova és mily értékben, kb. mennyi marad közfogyasztás céljaira, mert tudva levő dolog, hogy a borszőlőből sajtolt bor szeszes ital és pedig 8—16 százalékos alkohol tartalommal, mi a tette amúgy is mindig kész magyar virtus felébresztésére nagyon alkalmas és sokféle bűncselekmény létrejöttének szülőanyja.

A szőlőmunkásokkal a vincellérek, pincemeszterek, intézők stb. foglalkoznak. Ezek a munkások irányítói, vezetői, ellenőrei, tehát személy- és

vagyonbiztonsági szempontból jelentős személyek, azok egyéniségét és a szállókban levő lakásukat a csendőrnek ismernie kell.

Gyümölcstermesztés történhetik kicsiben, házi szükségletre, kertekben és nagyban (u. n. tömegtermesztés). A tömegtermesztés hazánknál nagy fejlődést mutat. Fontos a tömegtermesztés szempontjából, hogy egyes vidékeken csak az oda alkalmas gyümölcsfajta és azoknak is igen kis számú, jól díszlő fajtáját termeljék.

Hasznos gyümölcsfák szaporítása és nevelése a gyümölcsfaiskolákban történik.

(Folytatjuk.)

Ellenőrzés az őrzési lap alapján.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

A csendőrség szervezésekor a portyázó járőrök szolgálati könyvecskével indultak el őrzésükre s ebbe jegyezték be, hogy mikor jelentek meg az egyes tereptárgyaknál, mivel érintkeztek stb. Később a Cs. I. a) utasítás alapján a szolgálati könyvecske helyébe az őrzési lap lépett. Ez lett tükörképe a járőr portyázásának.

Aki az őrzési lapokat alaposan vizsgálja, az minden tekintetben tájékozást szerezhet arról, hogy a járőr mennyi idő alatt és mikor ért az egyes tereptárgyakhoz, ott mennyi ideig tartózkodott, mennyi ideig pihent, portyázott, ki a tanúja annak, hogy a járőr az egyes tereptárgyaknál tényleg megjelent stb.

A gyakorlati tapasztalat azonban azt mutatja, hogy az őrzési lapból a fentiek kivül még sok más is megállapítható, csak a módját kell ismerni annak, hogy ezen egyéb megállapítás hogyan történjék s hogy a levont következtetések miként használhatók a szolgálat helyes irányítása érdekében.

Az egyik őrzési lapon a kivezenylés idejét a legelső tereptárgyhoz való érkezés idejével összehasonlítva, feltűnt, hogy a járőr egy 7 kilométeres utat egy negyedóra alatt tett meg. Midőn a járőrvezetőt megkérdeztem, hogy hogyan tudta ezt az utat ily rövid idő alatt megtenni, röstelkedve, de egyúttal meglepetve ismerte be, hogy az utat vonaton tette meg. Az őrsparancsnok is meglepődött s ezen idő óta az őrzési lapokat igen alaposan vette átvizsgálás alá, — de egyúttal a járőrök sem merték portyázó útjuk egy részét vonaton megtenni.

Egy távirdaluzal lopási ügyben kivezenylt járőr őrzési lapját vizsgálva, megállapítottam, hogy a nyomozó járőr meg sem jelent azon tanyánál, amelynek határában a huzal le volt szedve a póznákról. Felelősségre vonáskor kiderült, hogy a járőrvezető nem ismerte a Szolgálati Utasítás azon rendelkezését, hogy a nyomozást mindig a bűncselekmény elkövetésének színhelyén kell megkezdeni. Egy másik őrzési lap bizonyításában az egyik nagy ipartelepnél az volt bejegyezve, hogy a járőr Szabóval érintkezett. Elképzelhető, hogy mily nehezen lehetett volna megállapítani azt, hogy a járőr tényleg megfordult-e az ipartelepen, ha az őrzési lapon megnevezett Szabót

kellett volna megkeresni. Talán már hetek mulva a járőrvezető sem tudta volna megmondani, hogy ki volt ez a Szabó, de az ipartelepen magán sem tudta volna ezt senki. Mert hiszen hány Szabó, Tóth, Kovács, Németh lehet egy népebb helyen, de meg ha foglalkozása, lakhelye meg is lett volna jelölve, keresztneve nélkül még akkor sem lehetett volna tudni azt, hogy vajjon az apa, vagy pedig fia valamelyike beszélt-e a járőrrel. Találtam egy olyan őrzési lapot is, ahol az őrzési utolsó tereptárgyaként bejegyzett őrsállomásnál a járőrvezető az érkezési rovatba 7 órát, az indulási rovatba pedig 8 órát írt be. Az őrsparancsnok ugyanitt 9 órára tüntette fel a járőr szolgálatból való bevonulásának idejét. Ily bejegyzések mellett értelmetlennek tűnt fel, hogy miért töltötte ki a járőr az őrsállomásnál az indulás rovatát is, azaz hová akart indulni még az őrsállomásról. A járőrvezető úgy magyarázta a dolgot, hogy ekkor fejezte be az őrsállomás portyázását. Azt azonban már sem ő, sem az őrsparancsnok nem tudták megmagyarázni, hogy akkor miért nem 8, hanem 9 órára volt feltüntetve a szolgálatból való bevonulás ideje.

Mindkettőt kioktattam, hogy ezentúl az utolsó tereptárgynál, az őrsállomásnál csak az érkezés rovatát kell feltüntetni, mert ami idő a bevonulási záradékban megjelölt ideig mutatkozik, az jelzi, hogy mennyi ideig portyázta a járőr az őrsállomást.

Az egyik lovasorsón az őrzési lapokat vizsgálva, észrevettem, hogy az N. községtől N. tanyáig terjedő 3 km.-es utat a járőr lovon 2 óra alatt tette meg. A kérdőre vont járőrvezető már nem tudott visszaemlékezni arra, hogy miért portyázta ezen utat egy órával hosszabb ideig. Találomra jelentette, hogy megesett talán, hogy útközben pihenőt vagy lesállást tartott, de lehet, hogy más szolgálati elfoglaltsága is akadt. Az őrsparancsnoknak emlékezetébe vésődött ezen észrevételem és ezentúl utánportyázásra indult, ha kétsége támadt az iránt, vajjon igazat mondott-e a járőrvezető, midőn a hosszabb ideig tartó portyázás indokál valamit jelentett. Történetesen ugyanezen járőr nagypihenőjét az őrzési lap végén, a laktanyában tartotta. Indokul jelentette, hogy ezen őrzésben pihenőhely sehol sincsen, viszont az őrsparancsnok jelentette, hogy ezen őrzésben nem lehet a tereptárgyak sorrendjét úgy venni, hogy a laktanyában töltött nagypihenő a portyázás idő közepére essék. Miután a járőr ezen nagypihenője után még a pihenésre és tisztogatásra amúgy is illetékes fél napi pihenőjét nem vette igénybe, csak a járás székhelyén kellett szorgalmaznom, hogy ezen őrzési lap valamely községében pihenőszoba biztosíttassék a járőr részére. Ugy a járőr, mint az őrsparancsnok tisztában volt azzal, hogy a szolgálati órákba beszámítót pihenője az, hogy a járőr a továbbportyázáshoz szükséges teljesítőképeséget visszanyerje, már pedig a szolgálat végén ez már idejét multá.

Még tanulságosabb dolgokat veszünk észre akkor, ha a fogalmazványok átvizsgálásával egyidejűleg nézzük át az őrzési lapokat.

Az egyik fogalmazványból azt olvasom, hogy a járőr N. községben 3 csavargót fogott el; az őrzési lap szerint viszont azt állapítottam meg,

hogy a járőr ezen elfogott 3 csavargó kíséretében portyázta le a még hátralevő 5 tereptárgyat. Képzhetjük, hogy miképp történt ezen 5 tereptárgy portyázása. Történetesen sehol sem kellett szolgálatilag fellépni s nyomozni való sem akadt; ily módon a járőr egyszerűen végigsétált a hátralevő tereptárgyakon. Szó nélkül még sem hagyhattam a dolgot, mert a csavargók elfogási helyéről az 5 tereptárgy elhagyásával egyenes úton is bevonulhatott volna a járőr.

Az egyik bíróság egy tanú elővezetésére hívta fel az őrsöt. Az őrsparancsnok felszólított szolgálatot írt elő, azonban ezen szolgálatot őrzési portyázással is össze lehetett volna kötni. Ennek elmulasztása miatt történt, hogy a járőr a tanú illetékes községéig és vissza hiába portyázott, mert a tanút nem találta honn. Így 7 órányi szolgálati idő haszon nélkül telt el. A szolgálatkezelésben még járótlan őrsparancsnokot felvilágosítottam, hogy a járőr az őrzési lap portyázását elhagyhatta volna azon esetben, ha a tanút otthon találja.

Az egyik különítményen azt vettem észre, hogy az őrzési lap portyázásból félénen keresztül mindig azon indoklással vonult be később a járőr, hogy az őrzési lap portyázására meghatározott idő kevés volt. Járársparancsnok hiányában a vármegyénél kellett intézkednem, hogy az őrzési lap beosztást sürgősen dolgozzák át.

Igen gyakori volt azon észrevételem, hogy a járőrök nagypihenő előtt és után nem portyázzák a községet, hanem alighogy megérkeznek a pihenőhelyre, nyomban igénybe is veszik pihenőjüket s annak befejeztével ismét a község leportyázása nélkül indulnak a következő tereptárgy felé. Már pedig, ha egy pillantást vetünk az őrzési lapra, rögtön szembetűnik ezen mulasztás, ha a pihenő kezdetét és végét a tereptárgyhoz érkezés és az onnan való elindulás idejével összehasonlítjuk. Igen helyén valónak találtam az egyik vármegyeyi parancsnok úr azon észrevételét, amit az egyik őrzési lapon tett, hogy a község leportyázása után már kevés gyakorlati értelme van a lesállítás tartásának, mert a szokásos büntetések dehogyan is fognak hozzá bűnös üzemekhez akkor, ha a csendőrség jelenlétét észlelik. Ez már talán több volna a merészségnél. Talán azt hővebben fejtegetnem sem kell, hogy a lesállításnak ép úgy, mint a járőr megjelenésének váratlanok kell lennie.

Az egyik őrzési lapból a szolgálati könyvvel és a fogalmazványokkal való összehasonlítás után az tűnt ki, hogy az egyik betöréses lopás nyomozását az őrsparancsnok az eset tudomásul vétele után harmadnapra az egyik közepes nyomozóképességű törzsrőmesterre bízta s csak midőn ez 2 nap mulva eredménytelenül vonult be, indult pótnyomozásra, de akkor sem vitte magával tájékoztatás végett az előbbi járőr egyik tagját. Mi sem természetesebb, mint az, hogy az esetet ő sem tudta már így kideríteni.

Egy másik alkalommal egy betöréses lopást nyomozó járőr az ellopott ruhaneműket nem kerestette Budapesten, pedig a központi nyomozóosztály emberei a Teleki-téren megtalálták azokat, sőt a tolvajokat is elfogták a zsibárosok leírásai alapján.

Az egyik jegyzékönyveske tanúsága szerint N. községben sok rovottmúlt, szokásos büntetett és gyanús egyén volt előjegyezve. Néhány úrjáratilapból megállapítottam, hogy ezen községben a járőrök csak 1/2 óráig szoktak volt tartózkodni s beismerésük szerint fenti egyének lakásai közelében figyelőállást nem szoktak tartani egyrészt azért, mert akkor az úrjárat portyázására meghatározott időt túllépték volna, másrészt, mert mindig késő éjjel jutottak ezen községbe, amikor már mindennél koromsötétség volt úgy, hogy azt sem tudták kivenni, hogy hol is van fentiek lakása. Az egyik pótnyomozásra kivezényelt őrsparancsok úrjáratilapjából és a vonatkozó fogalmazványból azt vettem ki, hogy az őrsparancsnok az eset tanút, kik a lopás színhelyével szomszédos községben laktak, ki sem kérdezhetette, mert hiszen úrjáratilapja tanúsága szerint ezen községben meg sem fordult, hanem 5 órai szolgálattal eleget vélt tenni pótnyomozási kötelezettségének és eredmény nélkül bevonult őrsére. Ezen megállapításomra a meglepődött őrsparancsnok azzal védekezett, hogy az eset fogalmazványát nem vitte magával és így azt, hogy a szomszéd községben az eset tanúi laknak, nem tudta.

Az egyik fogalmazvány tanúsága szerint N. községben a hó 5-én betöréses lopás történt; az egyik úrjáratilap tanúsága szerint az eset után 2 nappal egy járőr portyázott ezen községben és a híróval is beszélt. Természetesen, mivel a bíró ezen esetet nem közölte vele, a betöréses lopás ügyében nem is nyomozott s a káros írásbeli értesítésére egy másik járőrt kellett ezen eset nyomozására kivezényelni.

Utólagos intézkedéssel úgy ott, mint a többi községben is dobszó útján közölni kellett tenni, hogy a lakosság az elkövetett bűncselekményeket jelentse be a község elöljáróságának. Itt megjegyzem, hogy ha a járőrnek kiterjedt személyi ismerete lett volna a községben s ismerőscével felveszi az érintkezést, akkor lehetetlen lett volna, hogy a betöréses lopásról ne értesüljön.

Szolgálati Utasításunk új tervezete intézkedést fog tartalmazni arra az esetre is, hogy ha a járőr éjjel ér a községbe, akkor is hírül vehesse a községben történeteket.

Az egyik járásparancsnok szemléljén ellenőrizni akarta az ellenőrző szolgálatban álló őrsparancsnokot, de mert ez sehohsem hagyta vissza azt, hogy merre megy, természetesen a járásparancsnoknak le kellett mondania ellenőrzéséről.

A Szolgálati Utasítás új tervezetében kell találni módot arra is, hogy az őrsparancsnok ellenőrző útirányáról miképp tájékoztassa előljáróit és csetleg a honnlevőket, mert hiszen az is előfordulhat, hogy az őrsparancsnokra szükség van.

Még egy tanulságos észrevételem akadt. Az egyik úrjáratilap szerint a járőr a szolgálat közepén tartott nagypihenőtől kezdve csak úgy sebtében portyázta le az úrjáratot, ami abból tünt ki, hogy a népesebb tereptárgyaknál is alig tartózkodott egy-két percig.

Ennek oka iránt érdeklődve, őszintén beismerte a járőrvezető, hogy a nagypihenő alkalmával elaludván, a községi bíró, ígérete dacára elfelejtette őket felkelteni, miután időközben elhívták az

istállóba borjadzó tehenéhez. Midőn felébredt, észrevette, hogy eljárt az idő s azért kellett nagyobb menetütemben és tartózkodás nélkül portyázniok, mert különben későbbben vonultak volna be szolgálatból.

Olvasóimra bízom annak eldöntését, hogy mi nagyobb hiba, a tereptárgyakat kutyafuttában leportyázni, avagy a szolgálatból késéssel és a késés indokának őszinte jelentésével bevonulni.

Az új Szolgálati Utasítás tervezetének 252. oldalán felsorolja látjuk mindazt, amire nézve egyébként az úrjáratilapot át kell vizsgálni. Ezen új útbaigazítás sem eléggé kimerítő, hanem kellő gyakorlati tapasztalat is kell még ahhoz, hogy az úrjáratilapokat minden szempontból és alaposan tudjunk átvizsgálni.

Bizonyos, hogy nem a szabály ismerete, de a gyakorlat teszi az embert mesterré és a gyakorlott mesterből lesz gondoskodó előljáró és parancsnok. A járőr úrjáratilapja hű tükre legyen szolgálata teljesítésének; a megértő előljáró nem fogja őt büntetni, ha nem is felel meg mindenben a követelményeknek, de egyenes úton jár, azonban a katonai büntetőtörvénykönyv új tervezetének 146. szakasza szerint szolgálati vétség miatt igen súlyosan bünhődik akkor, ha úrjáratilapjába, mint szolgálati okmányba, hamis adatokat vezet be.

A főmagánvádra üldözendő bűncselekmények nyomozásáról.

Irta: KRISTON GYÖRGY százados.

Erről a témáról a Csendőrségi Lapok 6. számában elismerten hivatott tollból egy közlemény jelent meg, mely kétségtelenül helytálló fejtegetései során arra a következtetésre jut, hogy a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények nyomozásától a csendőrséget mentesíteni kellene, illetve, hogy az őrsöknek ily esetekben csak a feljelentés továbbítására kellene szorítkozniok.

Nem szándékom az említett közlemény illusztris írójával polemizálni, ezt annál kevésbbé tehetem, miután fejtegetései a bűnvádi perrendtartás szempontjából feltétlenül helytállóak, esupán egy nem annyira jogi, mint inkább gyakorlati körülményre szeretném a figyelmet felhívni, amely — nézetem szerint — okvetlenül megfontolást igényel, mielőtt az új Szolgálati Utasításnak erre vonatkozó rendelkezése véglegesen megszövegeztetik.

A bűnvádi perrendtartás a bűncselekményeket aszerint, amint azok közérdeket, illetve közérdeket is, vagy csak egyéni érdeket sértettek meg, két csoportba osztja: hivatalból és magánindítványra üldözendő bűncselekményekre. Ez utóbbiakhoz tartoznak természetesen a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények is, amelyek az előbbiektől csak alakilag (a vád alakai képviselőjében) de nem lényegileg különböznek. Miután pedig a csendőri nyomozás szempontjából — nézetem szerint — mellékes az, hogy a bíróság előtt a vádat ki és hogyan fogja képviselni, azt hiszem, hogy a Szolgálati Utasítás 102. és 108. §-ainak rendelkezései a főmagánvádra üldözendő esetekre is — és pedig szándékosan — vonatkoznak.

Igaz, hogy a B. P. 41. §-a jogot ad a főmagánvádlónak arra, hogy ott meghatározott konkrét bűncselekmények miatt az ügyészség felhívása nélkül is vádat emelhesen (szóval ez a rendelkezés az ügyészséget az egész eljárásból mintegy kikapcsolja), ez azonban — nézetem szerint — nem jelenti szükségszerűen a csendőrség kikapcsolását is, tehát nem zárja ki azt, hogy a csendőrség ilyen esetekben épen úgy nyomozást teljesítsen, mint a magánvádra üldözendő más bűncselekmények esetében. Ezt mondja különben a B. P. 43. §. 2. bekezdése is, amennyiben megállapítja, hogy a magánvádlót nem illetik meg a kir. ügyészségnek közhatósági jellegéből folyó jogai, különösen a nyomozás teljesítése végett hatóságok és közegek működését kötelezőleg nem veheti igénybe, vagyis: a nyomozó hatóság (közeg) a magánvádló kérésére nem köteles nyomozni, de ha akar, nyomozhat.

A csendőr azonban egy magánindítványra jogosult magánszemély felszólítására sem köteles nyomozni; ha nyomoz, akkor azt tulajdonképen a Szolgálati Utasítás által adott generális felhatalmazás alapján, mintegy a rendőri hatóság képviselőjében és annak bizonyos mértékig átruházott hatáskörében teszi, vagyis: a nyomozó csendőr elsősorban a rendőri hatóság közege és csak közvetve a vádhatóság közege még akkor is, ha a vádhatóság vele közvetlenül, tehát a rendőri hatóság kikerülésével érintkezik és rendelkezik. A vádhatóságnak közvetlen nyomozó közege csak azokban az államokban van, ahol külön igazságügyi rendőrség létezik, míg ott, ahol az igazságügyi nyomozó szolgálatot a közrendészeti hatóságok és közegek látják el (mint pl. nálunk is), ott a nyomozó rendőri közeg (csendőr) nem kizárólag a vádhatóság, hanem elsősorban a rendőri hatóság közege.

Ezt azért tartom szükségesnek megjegyezni, mert főmagánvádra üldözendő bűncselekmény esetében a nyomozást a rendőri hatóság főnöke rendeli el (B. P. 84. §.). Mintán azonban a csendőrségnek a nyomozás megindításához esetenként kikérendő konkrét felhívásra szüksége nincsen, természetesen, hogy a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetében is nyomozást indíthat, ha azt szükségesnek látja, a különbség legfeljebb az, hogy ily esetekben a csendőr nem a kir. ügyészség, hanem a rendőri hatóság képviselőjében jár el.

A kérdés most már az, hogy a főmagánvadás esetében van-e szüksége a sértettnek arra, hogy a bűncselekmény nyomozás tárgyává tétessék, tekintettel arra, hogy a főmagánvádi esetek nagy része tényleg egyszerű és bűnügyi szempontból különös felderítést nem igényel?

Intelligens és főleg a bíróságnál járatos, szóval a vád önálló képviselőjére képes egyének erre tényleg csak ritka esetben lesz szüksége, de már az egyszerű, ilyen ügyekben járatlan falusi ember bizony még a legegyszerűbb esetekben is segítségre szorul. Hiszen látjuk, hogy a falusi ember még a legegyszerűbb becsületértési feljelentéssel is ügyvédhez megy, mert érzhetőleg nem bízik magában, annál kevésbbé képes tehát arra, hogy mint főmagánvádló az ügyet teljesen önállóan felderítse, a tanúkkal tisztába jöjjön, önállóan bizonyítsa, szóval, hogy a vádat teljesen önállóan képviselje. Ha tehát a csendőr az ilyen sértett feljelentését

csak átveszi és egyszerűen továbbítja, úgy a bírósághoz való utazást megtakarította ugyan neki, de nem segítette át a nagyobbik nehézségen, a vádemelésen, és az ezzel kapcsolatos bizonyításon. Mert ismétlem, hogy erre a bíróság előtt járatlan embereknek még a nekünk legegyszerűbbnek tetsző esetekben is szükségük van.

A csendőr elsősorban a közérdeket védí ugyan, de épen olyan kötelessége minden jogos magánérdeket is megvédeni és minden jogkereső embernek, aki arra reászorul, segítségére lenni akkor is, ha arra a törvény betűje e-eltég nem is kötelezi. A munkamegtakarítás egymagában nem indokolthatja az ellenkező felfogást.

Tehát — nézetem szerint — a csendőrnek nyomoznia kell minden olyan főmagánvadás ügyben, amelyben a sértett a tényállás felderítésére és a vád előkészítésére nem képes, annál is inkább, mivel erre a törvény is lehetőséget nyújt. Annak elbírálását természetesen, hogy nyomozásra szükség van-e vagy nincsen, a csendőrre kellene bízni, aki azonban a nyomozást — ha azt szükségesnek találja — a rendőri hatóság konkrét rendelkezése nélkül is megejthetné.

Ez természetesen nem jelentené azt, hogy a főmagánvádló a csendőrséggel szemben rendelkezési jogot nyer, hanem ez — ha szabad magam így kifejeznem — csak egy szívesség lenne, amellyel a csendőr az arra reászoruló sértettnek segítségére van.

Amennyiben tehát ennek a kérdésnek az új Szolgálati Utasításban való szabályozása tervezetik, úgy talán akként kellene azt megfogalmazni, hogy: „Főmagánvádra üldözendő bűncselekmény esetében nyomozást csak akkor kell teljesíteni, ha a tényállás kellőképen felderítve vagy bizonyítva nincsen és annak felderítésére, illetve a bizonyítékok megszerzésére a sértett nem képes; ellenkező esetben a csendőr csak a sértett feljelentésének felvételére és a bírósághoz való továbbítására szorítkozik.”

Ezzel — azt hiszem — eleget tennénk a törvénynek is és a gyakorlati élet követelményeinek is.

Bűnözés és annak üldözése, katonai kormányzatunk uralma alatt, Szerbiában.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíró-örnagy.

Idő s tova kilenc esztendeje annak, hogy a Szávan túli részen teljesített háborús szolgálatom alatt, nevezetesen az akkori es. és kir. katonai kormányzóság fennhatósága alá vetett Szerbiában; hivatásom körébe eső tapasztalataimat és megfigyeléseimet gyűjtöttem és, eredetileg csak magamnak szánt, feljegyzéseimet megírtam.

Azóta nagyot fordult a világ kereké. A nagy összeomlásban nemcsak azt kellett feladnunk, ami a kezünkben volt, hanem a párisi „békék” fanatikus gyűlölete és erőszakossága hazánk legértékesebb darabjait is kiszolgáltatta a bennünket környező, alacsonyabb kultúrájú államok falánk kannibalizmusának.

Am, ha a történeti felelősségérzet lelkiismereti

szavát magában elfojtó ú. n. nyugati „kultur“-népek lelkiismeretlensége következtében megcsönkített hazánk romjai felett állunk is, a cinikusan reánk kent háborús „bűnök“ hazugságával szemben előbb-utóbb mégis csak utat kell törnie az igazságnak; annak, hogy volt ellenségeinkkel szemben sohasem a hadviselés barbárjai, hanem ellenkezőleg: a humanitárius gondolatnak, a kultúra és erkölcs eszméinek ott, az ellenség földjén is zászlóvivői voltunk.

Még tartott a szerb hadsereg megmenekült roncsainak visszavonulása, midőn Belgrád székhellyel megalakult a szerbiai cs. és kir. katonai kormányzó-ság és kezdetét vette az elfoglalt területek katonai igazgatása. Ennek könnyebb vitelére az országnak addigi, a mi megyerendszerünkhöz hasonló területi beosztása (okrug) maradt érvényben. Az e területeken visszamaradt vagy a harcok alatti menekülésből visszatért polgári lakosság a katonai büntető törvények s ezzel a kerületek székhelyein felállított állandó jellegű katonai bíróságok illetékessége alá helyeztetett.

Ez a körülmény már egymagában is a jog és igazság védőszárnyai alá helyezte azt a lakosságot, amely számolva a viszonyokkal, tovább folytatta békés polgári foglalkozását, illetőleg ahhoz visszatért.

Meg kell állapítanom, hogy a szerbségnek az új alakulás rendjébe való beleilleszkedése meglehetősen gyorsan ment végbe. Belgrád kivételével, — honnan a lakosság intelligensebb és vagyonosabb része, az offenzíva megindulásakor holmiját, a csőcselék prédájául visszahagyván, elmenekült, — általában a kultúraltabb és termékenyebb, tehát a megélhetésre könnyebb lehetőséget nyújtó körzetekben állott helyre legelőbb a rend; lassabban a hegyes-völgyes, kietlenebb déli részeken, hol a területnek bűnözésre bő alkalmat nyújtó geográfai jellege és kultúrában elmaradottabb volta mellett, a folytonos háborúban eldurvult, kevert népelemekből álló lakosság fékmentése már a régi szerb uralomnak is nem csekély gondot okozott.

Nem szabad felejtenünk, hogy a szerb nép történelmi multja évszázadok óta harcokkal és háborúkkal van tele és hogy saját kebelében is meghasonlással, örökös viszályokkal és a legélesebb pártvitel-fogásokkal találkozunk. Mindezek a zilált viszonyok, valamint a hatalomért versengő pártok fejei által, céljaik érdekében igénybe vett meg nem engedett eszközök, úgyszintén az állami élet minden ágazatában felburjánzott korrupció nem maradtak hatás nélkül a lakosságra. Az ország gerincét s ezzel az uralkodó osztályt képező parasztot számítóvá, haszonlesővé, gyanakodóvá, alattomosá, a büntől vissza nem riadóvá tették, elnyomván a népben fájának és jellemének előnyös vonásait. Pedig pártokon felül álló, jó közigazgatás és független bíráskodás szép eredményt tudnának felmutatni, mert a szerb nép természeténél fogva intelligens; ezt elmaradottsága dacára sem lehet tőle elvitatni.

Az említett behatások annyira a néplélekre nyomták bélyegüket, hogy azok oly cselekvéseiben is, amelyekkel a törvény, a társadalmi rend és erkölcs ellen vét, lépten-nyomon felismerhetők.

Megszállásunk ideje alatt az elkövetett bűncselekmények túlnyomó része vagyoni elleni bűncselekmény volt.

Ezek természete, valamint elkövetési módja a nép primitív életének megfelelően, többnyire egyszerű volt. Számra nézve legtöbb volt a lopás, melynek tárgyát túlnyomóan közhasználati dolgok (állatok, élelmiszer stb.) képezték. A rablás mint delictum sui generis e néven ismeretlen; a szerb a rablásban csak a lopásnak veszélyesebb, elszántabb elkövetési módját látja. Ez a bűncselekmény évközben csak szörványosan fordult elő, ellenben hirtelen felszaporodott az őszi hónapokban, különösen a terménybetakarítás — kukorica- és szilvaszüret — idején, midőn egy-egy jó szomszéd vagy az erdőkből kimerészkedő útonálló szegénylegény a vásárosok dinárjait elirigyelte. Példás megtorlással azonban mihamar sikerült e rablásoknak gátat vetni. A rablás büntetése ugyanis rögtönbíráskodás volt kilüldetve.

Jellemző, hogy a rablókat — („hajduk“) — bizonyos nimbusz övezte, akárcsak régenté nálunk a betyárokat. Bár a fegyvertelen lakossággal szemben legtöbbször puskával vagy kézigránattal felfegyverzett rabló vagy az erdők rengetegéből felbukkanó komitácsi fellépése áldozatával szemben durva, erőszakos és kegyetlen volt s a lakosság a rablóktól sokat szenvedett, mégis csak ritka esetben segített nyomozó hatóságainknak a rablók elfogásában, sőt — talán a rablók boszujától való félelem miatt is — azokat, ahol tehetett, inkább rejtegette.

Mégis nem egy, már a régi szerb uralom alatt hirdeteményileg „hajduk“-nak (bárki által büntetlenül megölhetőnek) nyilvánított gonosztevő ártalmatlanná tétele miatt kell a visszatért szerb uralomnak hálásnak lennie hatóságainknak!

A régi rendszer bűneire mutató jelenség volt, hogy a benszülött lakosság köréből választott községi funkcionáriusok (predsednik, kmet) gyakran követtek el saját véreikkel szemben vagyoni gazdagodást célzó bűncselekményeket. Így különösen zsarolást, némfizetés esetén az illetőnek, mint megbízhatatlannak különbeni feljelentése mellett internáltatásával való fenyegetését stb. A hivatal gyakorlása körül ajándékkövetelések és ajándék elfogadások nagy száma mutatja, hogy a baksis-rendszer már megelőzőleg is meglehetősen virágzott.

Derék csendőreinket — a részükről beérkezett feljelentések szerint — nem egy ízben próbálta a póruljárt szerb megvesztegetni. Hogyne, midőn szavalható egyének előadása szerint sokszor maga a szerb bíró is megvesztegethető volt s az ítéletmükénti alakulásánál gyakran a felek pártállása, még inkább a vagyoni helyzet játszottak döntő szerepet.

A vagyoni elleni deliktumok után következtek az ember élete és testi épsége elleni támadások, azonban korántsem oly számban, hogy a belső rend szempontjából az életbiztonságot veszélyeztetettnek lehetett volna mondani. Ennek oka volt egyrészt, hogy a férfilakosság számát a háború és a szerb hadseregnek az országból való kivonulása erősen lecsökkentette, másrészt, hogy a megbízhatatlan lakosság internálás, a tényleg bűnösök pedig bírói büntetés által ily bűncselekmények elkövetésétől távoltartottak. Igen célszerűnek bizonyult e téren az internálás, mint preventív intézkedés, amennyiben a szerb elismerésre méltóan ragaszkodott hazája

földjéhez és az attól való elszakadás érzékenyebb büntetés volt számára, mint a szabadságvesztés-büntetés, melyet saját földjén töltött le.

A szemérem elleni bűncselekmények kevéssé foglalkoztatták a büntető bíróságokat. Nem mintha az e körbe tartozó bűncselekmények ritkák lettek volna, hanem, mert az államilag büntetendő szeméremtelenségek eseteiben a sértett csak ritkán élt feljelentéssel, miért is az esetek többsége titokban s így megtorlatlan maradt.

Ugyancsak ritkán képezte panasz tárgyát a becsületsértés vagy rágalmazás.

A megszálló hatalom elleni politikai büntettek és vétségek száma csekély volt, egyes, rendszerint az intelligencia szellemi irányítása alatt keletkezett ily mozgalmaknak és próbálkozásoknak mindig idejében sikerült gátat vetni.

Oly arányban, amint az igazságszolgáltatásunk feddhetetlenségébe vetett bizalom megerősödött, szaporodott a szám a sértettek, de más polgári személyek részéről is történt feljelentéseknek. Az igazságszolgáltatás ezen értékét felismerve, a községi eljárások is nem egy esetben támogatták feljelentéseikkel az igazságügyi hatóságot a tényállásnak szabatos, a minősítés szerint is helyes jogérzékre valló előadásában, ami — egyszerű paraszteinberek-ről lévén szó — méltán felkeltette elismerésemet.

Természetes azonban, hogy a feljelentések zömét tábori csendőrségünk tényvázlatai szolgáltatták. Bár a csendőrök nagyrésze a horvát és bosnyák csendőrök közül került ki, mint akik a nép nyelvét bírták, mégis, minden nemzeti sovánizmustól ment, pártatlan elbírálás szerint, nem ezeket, hanem a legtöbbször a nyelvismeret nehézségeivel küzdő magyar csendőröket illeti az elismerés, hogy csendőrségi intézményünk régi jó hírnevéhez méltó fellépésük és viselkedésük által Szerbiában is megülötték helyüket és megszerezték a lakosság tiszteletét és ragaszkodását, olyannyira, hogy egész járások kifejezetten magyar csendőröket kértek közsegik számára.

Érdekes megfigyelésre nyújtott alkalmat, hogy az önkéntelenül kifejlődött nemes versengésben színmagyar csendőrök mily gyorsan sajátították el a szerb nyelvet, hogy minél eredményesebb munkát biztosítsanak. Ugyancsak elismerésre méltó, hogy a szolgálat ezernyi nehézségei dacára, annak rendjét, hivatalos hatalommal való visszaélés, szolgálatban elkövetett bántalmazás és efféle esetek el nem homályosították.

Pedig a szerb néppel bánni tudni nem volt könnyű feladat úgy a nyomozó közegnek, mint az ítélő bírónak egyaránt. A nyíltságnak és őszinteségnek hiánya a bűnesetnél bárminő vonatkozásban érdekelt személyeknél, tanuknál ép úgy, mint a gyanúsítottaknál általánosan volt érezhető. A töredelmes beismerés ritka volt, mint a fehér holló. A tettes körömszakadtáig tagadott és képes volt ártatlanságát szülei, gyermekei vagy saját életére és lelki üdvösségére való fogadkozással hangoztatni akkor is, ha a legkézenfekvőbb bizonyítékok szóltak bűnössége mellett.

Gyakori védekezés mód volt a sértettek és tanúk ellenséges érzületére való hivatkozás. Igaz, hogy a bosszúvágy sok feljelentésnek a szülőanyja. A talán évek előtt kiejtett rossz szót, a régen elkövetett lopás

következtében szenvedett bármily csekély vagyoni károsodást, a különböző politikai irányzat követésénél vallott ellenkező nézetet nem egykönnyen felejtik el. A régi „vérbosszú“ emléke még mindig kísért!

Ily háttér lehetőségéről tehát megfelelkezni soha sem volt szabad. Ezért a sértettek és tanuk nyilatkozatait és vallomásait a legnagyobb óvatossággal kellett bírálgatni és a hamisan vádolókkal és hamis tanukkal szemben a legszigorúbban eljárni.

A kellő erkölcsi alap hiánya, valamint az eskü jelentőségének és szentségének át nem érzése miatt az esküre bocsátás körül is szükséges volt a legnagyobb elővigyázat, különösen, ha a bűnösség kétségtelen fenforgását megnyugtató egyéb — tárgyi — bizonyítékok nem támogatták.

Tanút találni jó pénzért mindig lehetett. Gyakran fordult elő, hogy a szabadlábbon védekező vádlott egész légió tanút vonultatott fel a főtárgyalásra, hogy azok igazolják, mennyire ártatlan, mily becsületes, a légynek sem vétő ember ő, ki a cselekmény elkövetésekor a tett színhelyétől mértföldekre volt távol!

Az elítéltek a kiszabott büntetéseket minden különösebb lelki emóció nélkül fogadták. A büntetés igazán csak az elkövetett rossz megtorlása maradt, javító hatása nem igen volt észlelhető, amit a visszaesések nem ritka esetei bizonyítanak.

A bűnözők túlnyomó része a paraszti osztályból került ki s azok között a férfiak és nők arányszáma kb. egyforma volt. A letartóztatottak magaviselete ellen nem merült fel panasz, ellátásuk, egészségi viszonyaik megfelelőek voltak. A részükre tartott istentiszteletek és erkölcsnemesítő előadások által fogságban létük alatt lelki gondozásban is részesítették. A foglyok, téltelenségük elkerülése érdekében a legtöbb fogházban, hol azt a viszonyok megengedték, megfelelően foglalkoztattak. Így pl. a felügyeletem alatt állott valjevoi körletfogházban a férfi foglyok a kiszabadulásuk után háziiparként üzhető vesszőfonással (kosáriparral), a kevésbbé tanulékonyak faapritással, a női foglyok népies hímzések készítésével, a letartóztatottak ruházatának javításával és tisztításával, valamint papírnacskó- és levélboríték-készítéssel foglalkoztattak, illetőleg utóbbiakra kitanították. A befolyt jövedelem a foglyok élelmezésének javítására, a szabadonbocsátottak első segélyezésére, valamint a kenyérkereső nélkül maradt kiskorú családtagok ellátására fordítottak.

A foglyok egészségi viszonyai, dacára a korábban is fogház céljaira szolgált épületek ideálisnak éppen nem nevezhető voltának, általában kedvezőek voltak.

Járványok és tömeges megbetegedések megelőzése érdekében szigorúan elrendeltem, hogy megelőző fertőtlenítés, orvosi vizsgálat és bizonyítvány nélkül a fogházba nem fogadható be senki se. A fertőtlenítés (tetőtlenítés) és orvosi vizsgálat a helyi kórház e célra szolgáló elkülönített helyiségében történt. Csak ezután került a beutalandó az ügyész elé és csak a fogházirodában történt nyilvanyomattal felvétel és törzskönyvezés után (utóbbiakat is a mi közigazgatásunk honosította meg!) a fogház állományába.

A kérelmek és esetleges panaszok előadásának módja, a hozzátartozók látogatása, a hozzátartozók részéről a foglyok részére szánt élelmiszereknek és tiszta ruházatnak beadása megfelelően szabályozva volt.

A szigorúan megkövetelt és betartott tisztaság eredménye volt, hogy míg az 1914. évi első offenzívák után a valjevoi hadifoglyok és a lakosság közül ezren meg ezren estek különböző ragályos betegségek, különösen kiütéses tifusz áldozatánál (amiről a valjevoi temető tömegsír- és kereszterdejesez szomorú tanuságot), addig a következő években a járványok pusztításait a legtöbbször sikeresen megelőzni.

Mindezek, a fentebbiekben csak vázlatosan ismertetett adatok és körülmények a legékezőbb cáfolat ellenségeink rágalmaira. Nemzetünk feltámadásába vetett megrendíthetetlen hitünk és reményünk mellett pedig remélnünk kell, hogy azok, akik azokról az időről Szerbia történetét megírni fogják, a tárgyilagos igazság szavát nem fogják tőlünk megvonni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy gyilkosság kiderítése.

Írta: ZSUGA SÁNDOR 2. oszt. tiszthelyettes.

Csendőrnek nincsen kellemetlenebb dolog a világon a kiderítetlen esetről. Szégyenli is, bosszankodik is rajta, az önértétét is sérti, az előjárók sem veszik jó néven, — meg aztán az a bizonyos csendőrellelkiismeret sem tud valahogy belenyugodni abba, hogy már megint több van egy büntetéssel, akinél sikerült a megtorlást elkerülnie.

Pedig hát bizony megesis néha-néha, hogy a csendőr is tanácstalanul áll egy-egy rejtéllyel szemben és sokszor napokig tartó emberfeletti szellemi és testi fáradozásának eredménye vagy jobban mondva eredménytelensége egy kiderítetlen eset. Szégyenkezve kullog ilyenkor a járőr haza a lakatanyába és az egész őrs olyan lehangolt, mintha valami közös, nagy szerencsétlenség történt volna; valahogy az is történt: esorba esett az igazságon, no meg a csendőrség becsületén. Aztán meg az igazat megvallva a minősítvénynek sem nagyon használnál a kiderítetlen eset, egyszóval: ha csak lehet, jó elkerülni.

Baj, nagy baj a kiderítetlen eset, de még nagyobb baj az, ha a csendőr túlteszi magát rajta és belenyugszik a rejtélybe, amelyet azonnal megfejtteni nem tudott. Igaz, hogy minden büncselekményt az első negyvennyolc órában a legkönnyebb kideríteni, ez azonban korántsem jelenti azt, hogy később már egyáltalán nincs kilátás a kiderítésre. Csak egy kis szívósság, egy kis állhatatosság, egy kis elhatározás kell hozzá, meg az a szilárd meggyőződés, hogy a büncselekménynek ki kell derülnie: ha ma nem, hát holnap.

Az idő sokszor ellensége, de sokszor barátja is a csendőrnek. A büntetést a nyomozás eredménytelensége, az eset feledésbe menése idők multával rendszerint elbizakodottá sőt könnyelművé teszi, magaviseletében és nyilatkozataiban mindinkább elővigyázatlanná válik és ilyenkor aztán csak a

csendőrön mulik, hogy ezt a körülményt a maga hasznára kiaknázza.

Emlékszem egy kiderítetlen esetemre, amelyet később kiderítettünk. Megvallom őszintén, hogy a kiderítés módját magam is egy kissé szokatlannak és a Szolgálati Utasítás szempontjából talán kifogásolhatónak is tartom, de szolgáljon mentségemre a cél tisztasága és önzetlensége: egy gyilkost juttatunk vele az igazságszolgáltatás kezére.

Akkoriban — 1907 januárjában — őrsvezető őrsparancsnok voltam Pappfalván. Egy napon valaki tudomásomra hozta, hogy az őrskörlet „Csernahora“ házesoportjánál egy világtalan favágó, Hornyecz János eltűnt.

Magamhoz vettem egy tótul is tudó csendőromet, Melich Istvánt és elindultam. Hosszú órákon át tapostuk a ritkán járt erdő puha havát, míg végre felértünk. A „Csernahora“ szénégető telep volt, tót munkásokkal. Nyomorult, roggyant tetejű, ferde kalapu vályogviskók suví kis ablakai bámultak reánk s az alacsony, tapasztott kéményekből az éggett fenyő kedves illatát csapta arcunkba a szél. Nagynehezen reáakadtunk a sok egyforma viskó közül az egyikre, a Hornyecz Mihályéra.

A viskóban az eltűnt feleségét és a leányát találtuk. A leány élénk eszű és szemű, 15—16 éves esinos teremtés volt, a szokatlan egyenruha és a szuronyos fegyver láttára egy kissé megilletődött, de aztán a nő gyors feltalálóképességével hamarosan összeszedte magát és szépen, értelmesen, folyékonyan előadta a dolgokat.

— Vasárnap hajnalban indultunk el a munkahelyünkről, ami ide vagy hét kilométernyire van, apám, anyám, meg én. Utközben, ide körülbelül egy órányira, apám rosszul lett és leült, hogy egy kicsit kipihenje magát. Nekünk azt mondta, hogy csak menjünk haza előre, ő majd utánnunk jön. Tudtuk, hogy haza fog találni, azért ott hagytuk, hogy pihenje ki magát és mi előre hazajöttünk. Azóta nem láttuk többet.

Az anyja is megerősítette, hogy így történt.

Nos, hát menjünk és keressük. Magunkhoz vettük a leányt és megindultunk a hely felé, ahol az őreget visszahagyták. Biztosan eltévesztette az utat és megfagyott valahol. Mindegy — gondoltam — akkor is meg kell találnunk.

Egy jó óráig mentünk, hegynek fel, hegyről le, megesisztunk, újra felálltunk, arcunkat kékespirosra festette a zord erdei tél, míg végre egy szakadékos, vízmosásos oldalnál megállott a leány és egy fehérbundás bokorra mutatott: „Itt ült le az apám... itt ültem én... itt anyám...”

Körülnéztem. Öt nap telt el azóta s a gondsz erdei szél és a szűzfelhő, néma hó azóta mindent betakart. Semmi nyom sehol. — Keressni kellene, de hol? Minden olyan egyforma, fehér.

A lány didergett, megsajnáltam, hazaküldtem. Majd, ha szükség lesz rá, hivatni fogom. Aztán mégis csak nekifogtunk a keresésnek. Körüljártuk a helyet, átkutattuk a szakadékokat, feltúrtuk a havat. Semmi... Aztán elváltunk, kétfelé kerestük... semmi.

Besötétedett és mi hazamentünk, de másnap hajnalban már újra ott voltunk. Tegnap nyomaink már sikosra dermedtek s bennem mindinkább megéledt a gondolat: elmerült és megfagyott az

őreg itt a mély hóban. Tegnap nyomaink túl mentünk, mikor egy mély zöld fenyvesbe érve különös hang ütötte meg a fületem. Varjúkárogás. Fenyvesben varjú? ... Arra mentem és a vén favágót ott találtam. Halott volt. Körülötte érintetlen hó, dulakodás nyoma sehol sem látszott, de sapkája és boeskorja hiányoztak.

Sürgönyöztem a vizsgálóbírónak. A boncolásnál az orvos a bal halántékesonton egy kis repedést fedezett fel. A kis ujjam szorosan befért. Jegyzőkönyvbe vétetett: „Tompá tárgyól eredő, halált okozó sérülés... szerencsétlenség... az utat eltévesztette, a jeges oldalon lezuhant s fejét egy fatörzsbe ütötte...” Persze, hogy másként nem lehetett. Ugyan ki fog egy világtalan aggastyánt bántani? A nyomozás megszüntetett, az iratok az irattárba kerültek.

En jártam tovább a vidéket. Egyszer megint arra a helyre kerültem, ahol az öreg favágót megtaláltuk és ahogy ott elhaladtam, hirtelen az eszembe ötlött: „Ha az öreg fatörzsbe verte a fejét, miért nem volt a fején a bőr megrepedve?”

Ettől kezdve valami nem hagyott pihenni: a csendőr lelkiismeret. Hátha a dolog mégsem egészen úgy volt? Hátha eltette valaki az őreget láb alól?

Előszedtem az iratokat az irattárból és belettem a kiderítetlen esetek közé. Elhatároztam, hogy nyitjára járok a dolognak.

Közltem magamat az őrszolgálatba gyakrabban vezényelni. Járőrtársul mindig a tótul tudó Melich csendőrt vettem magamhoz, mert tudtam, hogy ha egyáltalán megtudok valamit, úgy azt csak a tót munkásoktól tudhatom meg.

Nehezen ment. Az emberek hidegek, bizalmatlanok voltak s bizony sok jó szó, no meg egy-egy korty pálinka kellett hozzá, hogy fáradozásom lassan-lassan eredménnyel járjon. Hónapok multak el, míg végre sikerült az emberek bizalmába beférkőznöm anélkül, hogy tudták volna, honnan ez a jó barátság.

Egyszer aztán azt mondja egy fehér fejű, csendes beszédű tót: „Uram, pan őrmester, hívtuk ám az asszonyt is, hogy keresse az urát, de azt mondotta, kár azt keresni, ugyanis megették a farkasok”. Aztán egy másik: „Pan őrmester, az asszony forróvérű volt és erkölestelen. Szeretőd tartott. Az őreggel gyakran civődött és néha pofon is esattant... Az Isten tudja csak, hogy halt meg az öreg”.

Eszembe jutott, hogy az asszony tényleg nagyon részvéttelül viseltetett a férje halálával szemben. Akkor ezt természetesen találtam. A férj öreg is volt, világtalan is, terhére volt mindenkinek, még saját magának is, jobb, ha az ilyet elveszi az Isten. De most már más szemmel néztem a dolgot és mindinkább megerősödött bennem a gyanú, hogy az őreget az asszony tette el láb alól.

De hát bizony ez csak gyanú volt és nem bizonyíték. Ezzel nem lehet a bíróság elé állani.

Próbáltam az asszonyt faggatni — eredménytelenül. Megmondotta szemembé, hogy nem esett kétségbe az ura halálán. Öreg volt, vak volt, goromba is volt, pokol volt az élete mellette. De hogy ő bántotta volna... Isten ments még a gondolatától is! ... És keresztet vetett. A leánya is.

Bosszantott az eset. Nem és százszor nem, ebbe beletörődni nem fogok, bizonyítékot fogok szerezni. De hogyan? Hiszen ott, az erdő mélyén senki sem látta, hogy mi történt, csak az erdő, a hó, a fenyves, azok pedig hallgatnak.

Az én hűséges társam, Melich csendőr, kit az eredménytelenség nem kevésbé bánthatott, egyszerre csak kezdett ki-kimaradozni. Jóravaló, szorgalmas, otthoni ember volt, szegyet ütött a fejembe: hova jár ez az ember esténként? Kérdéseimre adott kitérő válaszából láttam, hogy valami rejtgetni valója van előttem, ennek pedig nem szabad megfőrtönnie. Utána jártam.

A leány fiatal volt és esinos, az én csendőrom sem volt utolsó legény. Látszólag udvarolni kezdett. Összeszedte a tavasz színes virágait és vitte fel naponta a hegyre, jó pár órányira, a viskókhoz. Majd a faluból ékes bolti holmik kerültek elő és állottak szolgálatába egy célnak, amelyet el kellett érni. A leány bizalma lassan visszatért, talán már a szerelem is fakadóban volt és a csendőrben nem látta már a csendőrt, csak az embert.

Ekkor reájöttem a dologra. Nagy harc keletkezett bennem: az előjáró harcolt a csendőrrel. Mint előjárónak nem szabad a dolgot elnéznie, mint csendőrnek... hiszen talán ugy sem szabad, de hátia így mégis inkább meghocsáthatok magamnak?

Belementem a dologba. Ma már talán nem tenném meg, de akkor megtettem, hogy nem előjáró voltam, csak csendőr. Hűséges társammal együtt beszéltek meg a teendőket. Meghagytam neki, hogy a dologról egyáltalán ne beszéljen a leány előtt, várja meg, amíg majd ő beszél.

Ez is bekövetkezett. A fiatal leány lelkét tépte, mardosta a szörnyű titok, vágyott valaki után, akivel azt megoszthassa. És ez a valaki az én csendőrom volt.

Egy illatos, langyos, holdvilágos tavaszi estén aztán a leány beszélni kezdett. Atyja eltűnése előtti napon az anyjuk ebédet vitt ki nekik a vágásba. Itt heves szóváltás keletkezett apja és anyja között, miközben apja úgy lökte mellbe az anyját, hogy az a tűzbe esett. — A felelet az volt: „Megállj, kutya, ezért meglakolsz!”

— Másnap két óra tájban apámmal hazafelé indultunk. Feleuton egy sűrű bozótból az anyám lépett elő, lekapta vállamról a fejszeverő fabunkót s világtalan, gyanutlan apám fejére vágott vele... mikor elesett, még kétszer... Ahol megtalálták, oda mi vittük... En nem bántottam, de hallgatni kellett, mert az anyám nagyon nagyon megfenyegetett és én nagyon félek tőle...

Csendőrom másnap megint megtette a jól ismert utat, de már nem egyedül, hanem velem. Kalaposan, szuronyosan. Az asszonyt elővettük és előadtuk neki részletesen, hogy történt a dolog. Először tagadott, aztán beismert mindent. Előkerült a sapka, a boeskor és a véres szoknya is. A bilines reácsukódott a kezére.

Tizenöt évi fegyházat kapott, de nem bírta ki. Megbomlott az esze. Ordítva, bőgve beverte egy éjjel a fejét a cellafalba s az agya szétloccsant.

A leányt felmentették. Meg is érdemelte. Ő adta a legnagyobb áldozatot az igazság oltárára — első szerelmét.

A Csendőrségi Lapok pályázata.

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségére pályázatot hirdet a legjobb nyomozásra, amelyet a csendőrség tagjai 1919 augusztus hó 1-é utáni időben teljesítettek és amelyek alapján a bíróság a gyanúsítottat elítélte. Pályázhatik minden tényleges vagy volt csendőrtiszt helyettes, altiszt és csendőr, aki a leírt nyomozást maga vezette vagy azt közvetlenül és cselekvőleg irányította.

A nyomozás leírásának oly részletesnek kell lennie, hogy abból a nyomozás kiindulási helyzetét, az abból levont következtetéseket, a gyanúsított ellen felmerült gyanu alapjait, a bizonyított védekezését, a tanuk előadását, a nyomozás lényeges fordulóit, a nyomozó egyes intézkedéseinek okait, célját és eredményét, a bizonyítékok beszerzésének módját és azok értékesítését, szöveget az elbírálás szempontjából fontossággal bíró összes körülményeket meg lehessen állapítani. Helységek és személyek neveit teljesen ki kell írni.

Legjobb nyomozásnak az a nyomozás fog tekintetni, amelyben a nyomozó — a szabályok pontos betartása mellett — a bizonyítékok beszerzésénél a legnagyobb szakértelmet és leleménységet tanúsította, tekintet nélkül arra, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését beismerte-e vagy sem.

Az, hogy a bűncselekmény mikor követtetett el, mellékes, a nyomozásnak azonban feltétlenül az 1919 augusztus hó 1-é utáni időben kellett lefolynia.

A pályamunkákat félhasábosan, jól olvasható írással — lehetőleg írógéppel — kell leírni. A pályázatban csatolandó:

1. két olyan bajtárs írásbeli nyilatkozata, akik a nyomozásban maguk is résztvettek, vagy annak lefolyását főkéletesen ismerik. (Lehetőleg a járőrársak, vagy ha csak egy járőrárs volt, lehetőleg az őrsparancsnok vagy helyettese.) A nyilatkozatokat aláíróknak igazolnia kell, hogy a nyomozás szorosan úgy folyt le, ahogy az a pályázatban leírva van;

2. a vonatkozó büntügyi feljelentés (tényvázat) fogalmazványát és

3. az ügyben hozott jogerős bírói ítélet teljes másolatát (indokolásával együtt).

Ha a nyomozó a nyomozásért jutalomban vagy okirattal, illetve nyilvános megdicserésben részesült, úgy azt a pályázatban meg kell említeni.

A Csendőrségi Lapokban már megjelent vagy ezután közlendő nyomozásokkal a pályázatban szintén részt lehet venni. Ebben az esetben azokat újra leírni nem kell, csak a mellékleteket kell pótlólag beküldeni.

Pályadíjak:

- I. díj 100 aranykorona;
- II. díj 50 aranykorona;
- III. díj 30 aranykorona;
- IV. díj 20 aranykorona.

Pályázati határidő 1925 március 1. A pályamunkák a Csendőrségi Lapok szerkesztőségének küldendők be. A pályázatok fölött egy, a Csendőrségi Lapok szerkesztősége által felkérendő bizottság fog dönteni, a döntés eredményét, valamint a nyertes pályázatokat a Csendőrségi Lapokban közölni fogjuk.

A díjat nyert pályamunkák a Csendőrségi Lapok tulajdonába mennek át. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy esetleg a díjat nem nyert pályamunkákat is — a szokásos írói tiszteletdíj mellett — a Csendőrségi Lapokban közölhesse.

SPORT

Az országos csendőrségi kézigrántdobóverseny eredménye.

A vármegyei csendőrségek székelyhelyén szeptember hó 1—8. között megtartott országos csendőrségi kézigrántdobóverseny eredménye a következő volt:

A kézigrántverseny vármegyék közötti 10-es csapatversenyében a legjobb vármegyék: 1. Bihar (19),* 2.

* A zárjelben levő számok az elért pontok számait jelzik.

Sopron (24), 3. Veszprém (26), 4. Szatmár (27), 5. Észak-Somogy (30), 6. Abauj-Torna (31), 7. Egyesített Csendőrségek (31), 8. Borsód. (32), 9. Csongrád (33), 10. Dél-Somogy (30). Bihar vármegye csapata nyerte az Országos Főkapitány úr vandordíját és 10 aranyozott érmet, a második csapat 10 ezüstözött érmet, a harmadik, negyedik és ötödik győztes csapat 10—10 bronzérmet nyert.

A kézigrántverseny egyéni eredménye: 1. Bakos Gyula csendőr, Debreczen (662); 2. Berecz Antal próbacsendőr, Egyesített Csendőrségek (597); 3. Pintér István próbacsendőr, Egyesített Csendőrségek (591), 4. Papp István csendőr, Szombathely (590); 5. Tóth Ferenc csendőr, Szombathely (578), 6. László Ferenc, próbacsendőr, Székesszékhely (575); 7. Vitz Csóór Dezső g. főhadnagy, Pécs (554); 8. Csikós István 3. oszt. tiszt, helyettes, Pécs (544); 9. Kovács István csendőr, Székesszékhely (536); 10. Szombati István 2. oszt. tiszt, helyettes, Debreczen (535); 11. Bakó József, próbacsendőr, Egyesített Csendőrségek (519); 12. Gerecsér János csendőr, Egyesített Csendőrségek (519); 13. Ocsik János próbacsendőr, Miskolc (518); 14. Vieland Ferenc főtörzsőrmester, Miskolc (504); 15. Bordás József próbacsendőr, Egyesített Csendőrségek (504). Az 1—5. helyezettek tiszteletdíjat és aranyérmet, a 6—10. helyezettek ezüstérmet, a 10—15. helyezettek pedig bronzérmet nyertek.

Mindhárom versenyszámból a legjobbak voltak: 1. Vitz Csóór Dezső g. főhadnagy (554); 2. Csikós István 3. oszt. tiszt, helyettes (544) és 3. Bakos Gyula csendőr (662).

Az elért eredmények alapján „mesterdobókká” ki nevezetőknek minősítették a budapesti kerületnél: Gólya György, Boros J., Nádas K., Deák A., Nagy A. csendőrök, Ördög S. próbacsendőr; a székesszékhelyi kerületnél: Anke S., Kiss A. főtörzsőrmesterek, Szánthó Zs., Vajda M., László F. csendőrök és Kiss K. próbacsendőr; a szombathelyi kerületnél: Szabó J. I. 3. oszt. tiszt, helyettes, Kulcsár F., Bálint J. főtörzsőrmesterek, Varga J. IV., Laskó J., Tóth F. III., Illés J., Szalai S. csendőrök és Páris Gy. próbacsendőr; a pécsi kerületnél: Csikós J. 3. oszt. tiszt, helyettes, Török J. II. főtörzsőrmester, Madár J., Szabó S., Horváth Gy., Szombath. L. csendőrök, Csinkai J., Nagymélykúti I. és Karacci J. próbacsendőrök; a szegedi kerületnél: Mészáros L. 3. oszt. tiszt, helyettes, Bördös J., Nánási J., Berkó J., Tóth S. csendőrök, Beke L. próbacsendőr; a debreceni kerületnél: Papp J. és Szombathi J. 2. oszt. tiszt, helyettesek, Gombos L. 3. oszt. tiszt, helyettes, Bagos L. őrmester, Bodnár A., Petrus J., Szarka L., Bakos Gy., Papp B., Jenei J., Arion J. csendőrök és Vajtas A. próbacsendőr; a miskolci kerületnél: Derecskei J. 2. oszt. tiszt, helyettes, Biró J., Vieland J. és Bognár J. főtörzsőrmesterek, Lézak J., Szabó A., Ocsik J., Timkó L., Helyes S., Szöke J., Tóth J. csendőrök és Koczka A. próbacsendőr; az Egyesített Csendőrségek kerületnél: Gáspár P. 2. oszt. tiszt, helyettes, Esztergomi P., Kiss L. őrmesterek, Gerecsér K. tizedes, Tih Gy. és Tóth J. őrvezetők, Berecz A., Bordás J. és Pintér S. próbacsendőrök.

HIREK

Megtámadott csendőrök. Folyó évi szeptember 28-án Varság községben bucsunulatság volt, amelyen a résztvevő legények között verekedés keletkezett. A verekedők a szétszórásuk végett megjelent csendőrségek is megtámadták, miközben Németh József varsági lakos a járőr egyik tagját, Korone András, kölesdi őrsbeli csendőrt baloldali súlyosan megszurta. A támadó ellen a járőr másik tagja, Kiss János csendőr szuronyfegyvert használt és jobb combján súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette.

Szeptember 22-én Tornyospálca községben táncmulatság volt, amelyen szolgálaton kívül megjelent Koródi János tornyospálcai őrsbeli csendőr is. Koródi csendőr és a táncmulatságon szintén jelen volt H. Balogh József fényeslitkei lakos között összezúzózkodás támadt, melynek során Balogh József Koródi csendőrt pusztá kézzel megtámadta. Koródi csendőr támadója ellen kardot használt és azt könnyen megsebesítette, mire Balogh a támadással felhagyott. A kivizsgálás mindkét esetben folyamatba tételt.

Öngyilkosság. Lovrics Ferenc vérédi őrsbeli csendőr folyó év szeptember 30-án a lakotanya udvarán szolgálati fegyverével szívenlötte magát és azonnal meghalt. Tettének oka ismeretlen.

Preszly Lóránt dr. őrnagy felolvasása a Pázmány-Egyesületben. Preszly Lóránt dr., a belügyminisztérium VI. e. osztályába beosztott őrnagy folyó hó 2-án a Pázmány-Egyesület felolvasó estélyén, előkelő közönség jelenlétében felolvasást tartott „A társadalom és a sajtó” címen. Ismertette a sajtót, mint korunk leg-sajátosabb mesterségét és legkülönlegesebb művészetét. Ismertette a sajtó hivatását, kötelességeit a társadalom szükségleteinek kielégítése tekintetében, amire azonban csak az a sajtó képes, amely az ethikai értékek kiépítésével és fejlesztésével fokozza az alkotókedvet. Ez a sajtó épít, teremt, termékenyít és termel, míg a másik sajtó rombol, megfertőzi a nép lelkét, a kor szellemét, elhomályosítja az igazság tudatát, szővel kész veszedelme az erkölcsi és jogrendnek. Az építő sajtó anyagi és szellemi támogatása a társadalom kötelessége, viszont a nemzetnek a romboló sajtóval szemben való megvédelmezése az állam feladata. A rendkívül nyílvos és tanulmányos felolvasást a jelenlévő közönség lelkesen megtapsolta.

Dicséretetek. A m. kir. budapesti csendőrkerület parancsnoka: Hosszas csendőrségi szolgálatok alatt a közbiztonsági szolgálatban, valamint alárendeltjeik nevelése és irányítása terén kifejtett igen eredményes tevékenységükért és példás magaviseletükért okirattal megdicserélte: Antal Mihály I. oszt., Xantus György, Fejér Mihály, Balog Lajos, Küleki József, Cseh János, Turcsányi János, Hadházi Dénes, Huszár János és Szurka János 2. oszt., Mészöly István, Csáthi Benjamín, Györi Boldizsár, Kovács György, Szabó Gyula és Novák Lajos 3. oszt. tiszt, helyetteseket, ugyanezért nyilvánosan megdicserélte: Szabó Félix, Lukács János, Fazekas Mihály 2. oszt., Kovács Dénes, Bodorits János, Duka Dénes, Gegő Károly 3. oszt. tiszt, helyetteseket.

Hosszabb csendőrségi szolgálatok alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített igen buzgó, szorgalmas és eredményes tevékenységükért okirattal megdicserélte: Hajdó Márton, Ferenc Mózsa, Németh János III., Györfi István, Graisz István, Rákosi Mihály, Szaenckó András főtörzsőrmestereket és a közbiztonsági szolgálatban tanúsított különösen eredményes tevékenységükért Gombaly János csendőrt. Ugyanezért nyilvánosan megdicserélte: Kardalus Dénes, Mészáros János, Gyetvai István, Lukács Mihály, Dimény Sándor, Bórdi Sándor, Kurdi Bálint, Kovács István, Sárig István, Molnár György, Balogh H. József, Kádár András, Csiki György főtörzsőrmestereket, Dudás István, Gulyás József, Biró János törzsőrmestereket, Hangyál Ádám és Molnár Károly csendőroket.

Segéd munkási minőségükben teljesített kiváló szolgálatokért okirattal megdicserélte: Pintér Géza, Bokor György 2. oszt. tiszt, helyetteseket, Szakály Gábor 2. oszt. gazd. tiszt, helyettes, ugyanezért nyilvánosan megdicserélte Dósa János csendőrt. Segédoktatói minőségben teljesített kiváló szolgálatait nyilvánosan megdicserélte Marosán Mihály őrmestert.

Szurka János 2. oszt. tiszt, helyettes nyergesujfalui őrsparancsnokot okirattal megdicserélte, mert a nyergesujfalui Eternit palagárban lefolyt sztrájk alatt igen tapintatos, körültekintő, de érvényes magatartást, állandó éberséget tanúsított és a közbiztonság fenntartása tekintetében kiváló szolgálatait teljesítette.

A m. kir. székesszékhelyi csendőrkerület parancsnoka: Kövi Pál 2. oszt. tiszt, helyettes okirattal megdicserélte, mert Bicske községben 1921., 1922. és 1923. években mintegy 11,783,000 korona kár értékben elkövetett betöréses lopások tetteit körültekintő leleménységgel és fáradhatatlan buzgalommal kiderítette és az igazságszolgáltatás kezeibe juttatta.

A m. kir. szegedi csendőrkerület parancsnoka: Vaszik István főtörzsőrmestert okirattal megdicserélte, mert a folyó évben egy 129,351,500 korona értékű paprikahamisítás tetteit 170 óra át pártatlan buzgalommal, körültekintéssel és szakértelemmel vezetett nyomozás során kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta.

Biró György és Oláh József 2. oszt. tiszt, helyetteseket okirattal megdicserélte, mert hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén

mindenkor kiváló szorgalmat és eredményes tevékenységet tanúsítottak, alárendeltjeikre és bajtársaikra igen ügyös befolyást gyakoroltak.

Kaslik István főtörzsőrmestert okirattal megdicserélte, mert a fegyelem és közrend teljes felborulásával járt válságos időkben és oly körülmények között, amidőn a saját megmenekülése is kétséges volt, egyik szorongatott helyzetbe jutott tőrztiszt előláróját elete közvetlen kockázatával a végso veszélyből megmentette, miáltal székesszékhelyi fegyelmeztetésének, az előlárók iránt való feltétlen, semmi veszélytől vissza nem riadó aldoztatás ragaszkodásának és a legszebb példaként ragyogó férfias, erős lelkű jellemének ritka, tűndöklő tanújelét adta.

Vasók István csendőrt nyilvánosan megdicserélte, mert rövid csendőrségi szolgálati ideje alatt igen kiváló katonai magatartást és ügybuzgalmat tanúsított, az önképzés terén pedig kiváló előhaladást mutatott fel.

Vörös Miklós id. nyugáll. 3. oszt. tiszt, helyettes, Sebők István főtörzsőrmestert és Török Pál csendőrt nyilvánosan megdicserélte, mert az 1921. és 1922. években Pusztamértes, Ötömös és Szeged város határában elkövetett sorozatos betöréses lopások tetteit és orgádaát 225 óra át teljesített nyomozás során kiderítette, illetve őrsparancsnokokat a nyomozásban határozatosan és eredményesen támogatták.

A m. kir. miskolci csendőrkerület parancsnoka: Serecs Gergely 2. oszt. tiszt, helyettes és K. Molnár János csendőrt okirattal megdicserélte, mert egy rablógyilkosságot elkövetett cigánykaraván üldözése és elfogása körül szakértelemmel párosult buzgó tevékenységet, fáradságot nem ismerő buzgalommal és kiváló erélyt tanúsítottak.

Bogár József 2. oszt. tiszt, helyettes és Vasenszky István csendőrt okirattal megdicserélte, mert egy tüzeset alkalmával férfias, önfeláldozó, bátor magatartást tanúsítottak és célra vezető, gyors intézkedéseket tettek, melyekkel nagyobb veszélynek elejét venni sikerült.

Hosszas csendőrségi szolgálatok ideje alatt tanúsított, kiváló magaviseletükért, a közbiztonsági szolgálat terén, illetve segéd munkási (segédoktatói) minőségükben teljesített kiváló szolgálataikért okirattal megdicserélte: Koós György, Gál Imre, Szilágyi István, Horváth Vince, Hadrányi András, Végh Imre, Máté György, Balázs Lajos, Praisza Sándor, Ambrus Ágoston, Balogh Barta András, Bogár József, Csáthi Lajos, Derecskei János, Magyar Aron, H. Szűcs János, Sebestyén Dávid, Gödri József, Marján Márton, Magyar József, Tóth János I., Lang János, Szilágyi Lajos 2. oszt., Szabó Ferenc, Balogh Gyula, Dávid András, Erős Károly, Tóth János II., Varga L. Gyula, Mészáros Gábor, Bán József, Stuller András, Erdődi József, Szász József, Molnár György, Bor József, Tóth József, Szakály Imre és Szonda Lajos 3. oszt. tiszt, helyetteseket.

Hosszas csendőrségi szolgálatok alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiválóan eredményes tevékenységükért okirattal megdicserélte: Kokas József, Helyes Sándor, Balázs István, Dorogi László I. főtörzsőrmestereket, Vass József, Szabó Károly, Bérczi István, Hajdu András, Gáspár Gáspár őrmestereket, Mokán Mihály törzsőrmestert és végül iróai segéd munkási minőségükben teljesített kiváló szolgálataikért Pálly Imre 1. oszt. és Tóth Ferenc 2. oszt. gazdászati tiszt, helyetteseket.

Csendőrségi szolgálatok alatt a közbiztonsági szolgálat terén, illetve különleges beosztásban teljesített kiváló szolgálataikért nyilvánosan megdicserélte: Par Mihály, Czibrácz András 2. oszt. tiszt, helyetteseket, Takács József, Dönczö András, Szalai János, Buzás Imre, Mester Miklós, Bodnár Antal, Mőga Károly, Albert Ferenc 3. oszt. tiszt, helyetteseket, Pándi József, Papp János III., Gergely Lajos, Sinkó Mátyás, Barta Dénes, Varga Imre, Purján János, Gyurók Mátyás, Vigh Pál, Klemenec István főtörzsőrmestereket, Kőrűlő György törzsőrmestert, Matkocsik Károly, Tarnasi István, Huszár György, Kristóf József, Dobos Ferenc és Nemes János csendőroket.

Előléptek: főtörzsőrmesterré: Sassi Lajos budapesti kerületbeli törzsőrmester; **őrmesterré:** Dóza János, Kitta Pál, Parajdi Péter, Fekete Ferenc budapesti, Borbély Ferenc, Leopold József és Kósa János székesszékhelyi kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: Haidekker Károly budapesti kerületbeli főhadnagy Mátéffy Ilona urhölgyvel Eszergomban; Benesies Péter szombathelyi kerületbeli főtörzsrörmester Kovács Jozsefával Szombathelyen; Cserna János pécsi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Csögör Lidiával Somogy-szentmiklóson; Tanczos Elek budapesti kerületbeli főtörzsrörmester Ujlaky Máriával Marianosztrán; Kovács György I. budapesti kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Szegedi Agnessel Soroksárpéterin; Vásárhelyi Imre miskolci kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Klementin Ilonával Miskolcon; Fülöp Dénes székesfehérvári kerületbeli főtörzsrörmester Gál Juliával Langon; Csetneki Károly székesfehérvári kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Zrinszky Gizellával Enyingen.

Elhalt: Antal József budapesti kerületbeli főtörzsrörmester Budapesten.

Kérem. Bánrévi József Lukaj (Zemplén m.) örsbeli csendőr kéri azt a budapesti kerületbeli bajtársát, aki kölcsönös áthelyezéseket kérelmezni hajlandó lenne, hogy címét vele közölje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. J. Nagybörzsöny. 1. Illetékes. (L. 127.599/VI—b. 1924. számú B. M. rendelet I. Fej. 10. pont, 3. bek.) A gazdasági hivataltól kell kérni. 2. Megpróbálhatja kérni, de abban az esetben is legfeljebb csak másolatot lehet kiállítani.

B. P. Főtörzsrörmester. Ha beigazolja, hogy a megszakítás önhibáján kívül keletkezett, akkor előző szolgálati idejének kegyelemből való beszámítását kérheti, de csak akkor, ha már nyugállományba lett helyezve.

Érdeklődő csendőr tiszthelyettes. A Honvédelmi Miniszter Úrnak 449.661/5. 1920. számú rendelete értelmében az 1918. október 31-től 1919. augusztus 1-ig távol töltött idő megszakításnak nem tekintendő, ha az illető megszállott területen maradt vissza vagy ezen idő alatt ott tartózkodott. Tekintettel azonban arra, hogy Ön — leveléből kivehetőleg — a Károlyi-fordulom alatt szabályszerűen leszerelt, előző szolgálati idejének beszámítását és ennek állományparancsban való letárgyalását a kerületi parancsnokságtól kérelmeznie kell, mert ügye különleges elbírálást igényel.

B. M. csendőr Kunmadaras. A m. kir. Belügyminiszter Úrnak 1922. évi július 28-án kelt 180.067/XV. 1922. számú rendelete értelmében „csendőr” rendfokozatú egyéneknek egy naptári éven belül egyszerre vagy részletekre elosztva négy heti, különös méltánylat érdemlő esetekben pedig hat heti szabadság engedélyezhető.

T. K. Veszprém. Könyvalakban még nem jelent meg, a közlés befejezése után meg fog jelenni, árát azonban előre nem lehet tudni.

1887. A Dordrecht hollandi biztosító társaság Magyarország területén a háború alatt elmaradt díjak miatt a biztosítást beszüntette. Ön tehát csak a befizetett összegekre tarthat igényt, amit azonban a társaság csak papírkoronában térít meg. A kötvényeket beküldeni sem érdemes, mert a postaköltség is többé kerül, mint amennyit kapna értük.

D. F. I. Érdeklődő. Tudnunk kellene, hogy a katonaságnál pontosan hány évet, hónapot és napot szolgált, mert csak akkor tudunk választ adni.

R. B. Altisztek és csendőrök ú. n. „félfinom” szövegből saját költségeikön készítet egyenruhát is viselhetnek, ha az az előírásoknak mindenben megfelel, a jelenlegi magas árak mellett azonban nem érdemes magánegyenruhát készíttetni.

Daru. Szombathely. Ha az előírt határidőn belül nem optál, akkor magyar állampolgárnak nem tekinthető és így a csendőrségnél sem szolgálhat. Leszerelését a kerületi parancsnokságtól kell kérelmeznie.

Balaton. I. A vármór kerületi parancsnokságnál kell személyesen jelentkezni. 2. Beszámít. 3. Ugyanaz, mint a csendőrségnél.

Érdeklődők. 1. Az őrsparancsnok nem tartózkodhatik éjjel-nappal az őrsirodában, ha tehát azt szükségesnek látja, elrendelheti, hogy a csendőrök, illetve járőrök bevonulásukkor nála a lakonyában levő magánlakásán jelentkezzenek. 2. Fekete pantalló vagy csizmanadrág kihordása meg van engedve, illet azonban ujjonnan beszerezni nem szabad. 3. Fekete vagy sárga bőr lábszárvédő kihordása szintén meg van engedve.

szolgálatban azonban csak akkor szabad viselni, ha az a járőr egyöntetűsége nem befolyásolja.

120. 1. Az őrsparancsnokképző tanfolyamok szeptember hónapban nyertek befejezést, újabb tanfolyamok valószínűleg csak a jövő év folyamán lesznek. 2. Beosztott törzstiszt a pécsi kerületi parancsnokságnál. 3. Próbálja meg esetleg olyan bajtársaival igazolni, akikkel együtt szolgált és akik Olszka-magyarország területén tartózkodnak.

Sz. Cs. 1. Igényjogosultsági igazolványt csak 12 évi tényleges katonai vagy csendőrségi szolgálat után kérelmezhet. 2. Nem tudjuk, hogy milyen kedvezményt ért alatta! Magán-tanulónak bármelyik polgári iskolába beiratkozhatik, a magánvizsgára az engedélyt az illetékes tanfelügyelőtől kell kérni. Erre nézve különben bármelyik polgári iskola igazgató-ságától részletes választ kaphat.

Törzsrörmester. Már többször megüzentük, hogy névtelen levélre nem válaszolunk. Kérjük tehát, hogy levelében teljes nevét, rendfokozatát és beosztását tüntesse fel.

Tiszamenti őrs. A község helterületén való kődobálás az 1879. évi XL. t. c. 118. §-ába ütköző kihágás képez akkor is, ha az nem egy bizonyos személy ellen irányult és ha testi sértés nem is okoztat.

D. J. A kérdéses ügyben a 12.210/eln. 21. 1924. számú honvédelmi miniszteri rendelet intézkedik. Bármelyik honvéd csapatparancsnokságnál megtalálhatja.

I. I. Főtörzsrörmester. Dunaföldvár. Ha július 3-án vonult be tényleges szolgálatra, úgy június hónapra nyugdíj, július és augusztus hónapokra pedig ténylegességi illeték illetékes.

F. J. tiszthelyettes. Nagyoroszl. Az 1912.LXV. t. c. 37. §-a értelmében a nyugdíjat a beszámítható szolgálati idő szerint akként kell megállapítani, hogy az 10 beszámítható szolgálati év után a tényleges szolgálatban utólagra élvezett javadalmazásnak 40, és minden további beszámítható szolgálati évről (bezárolag a negyvenedik szolgálati évig) 2%-át tegye ki. A beszámítható szolgálati idő megállapításánál minden 7 havi csendőrségi szolgálat 8 hónapnak és minden háborús év (1914—1919.), amelyben az illető legalább 3 hónapon át a valóságban tényleg szolgált, kétszeresen számít. A hat hónapot meghaladó évtörödek figyelmen kívül hagyandó. Pl. 14 év és 6 hó = 14 év, míg 14 év, 6 hó és 01 nap = 15 év. A tizennyolcadik életév betöltése előtt bármilyen minőségben eltöltött idő beszámítás tárgya nem lehet. Beszámítható javadalmazás jelenleg a havi 32 és 15 aranykorona az étkezési pénzből. A szanálási idő alatt, vagyis 1926. június hó végéig, a fentiek szerint megállapított nyugdíjnak csak a következő százaléka jár:

15 éven aluli szolgálati idő után	60%
15 év és ennél több, de 30 évnél kevesebb szolg. idő után	85%
30 " " " " " " " " " " " "	90%
35 " " " " " " " " " " " "	95%

Akkor 80. életévüket már betöltötték, vagy 40 évi beszámítható szolgálati idejük van, azokra a fenti százalékos korlátozás nem vonatkozik. Akiknek 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idejük van és közhatalossággal beigazolják, hogy semmiféle keresettel vagy jövedelemmel nem bírnak és amellett teljesen munka- és keresetképtelenek — mely körülmény felülvizsgáló bizottság által állapítandó meg — azok a szanálási idő alatt az őket egyébként megillető nyugdíj 85%-át kapják. Nyugdíj csak akkor állapítható meg, ha a valóságos (effektív) szolgálati idő 9 évet és 6 hónapot meghalad. Ezen szolgálati időn alul csak végkielégítés jár és pedig a szanálási idő alatt 5 év után a beszámítható javadalmazás 1 évi, 5 éven felüli szolgálati idő után két évi összegének 60, illetve teljes munka- és keresetképtelenség esetén és ha az illetőnek semmiféle keresete vagy jövedelme nincs, 85%-a. Öt éven alul csak teljes munka- és keresetképtelenség esetén jár végkielégítés ugyanolyan összegben, mint egy év után. Azt, hogy Önnek mennyi nyugdíj volna illetékes, csak okmányainak betekintése után lehetne megállapítani, erre azonban nem vállalkozhatunk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.

(Telefon: 5—67, 5—88.)

Felelős vezető: Tiringor Károly műszaki igazgató.